

Життя, присвячене добру

До 180-ї річниці від народження
Христини Данилівни Алчевської

*Вона могла стати видатною
письменницею, акторкою або
співачкою, але воліла бути тільки
вчителькою, і все життя
залишалась нею... І ніколи за цим
не пошкодувала*

(Е. О. Вахтерова)

Народилась Христина Данилівна Шувалова в невеличкому містечку Борзна Чернігівської губернії 16 квітня 1841 року в родині викладача міського училища та красуні-дворянки, доньки героя війни 1812 року генерала Вуїча.

Генерал Вуїч. Робота Д. Доу

м. Борзна

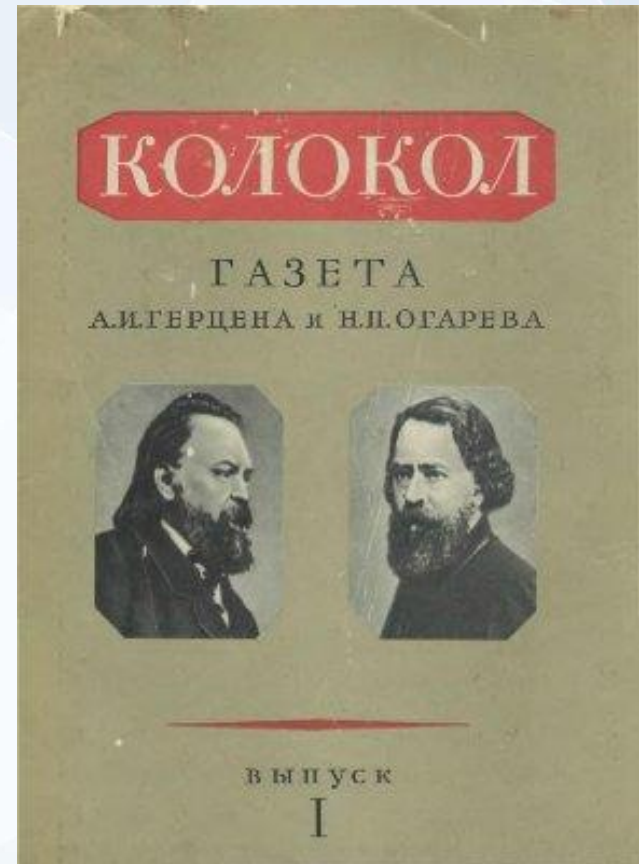
Неабиякі здібності дівчинки виявилися в дитинстві. Читати і писати вона навчилася раніше за братів, підглядаючи за їх навчанням, бо батько вважав навчання зайвим для жінок і не дозволив донці здобути будь-яку офіційну освіту.

В 1850 р. родина переїздить до Курська. Юна Христина продовжує займатися самоосвітою, захоплюється творами Шевченка, перечитала всю домашню бібліотеку. Згодом починає відвідувати заборонені просвітницькі товариства, знайомиться з молодими прогресивно налаштованими людьми.

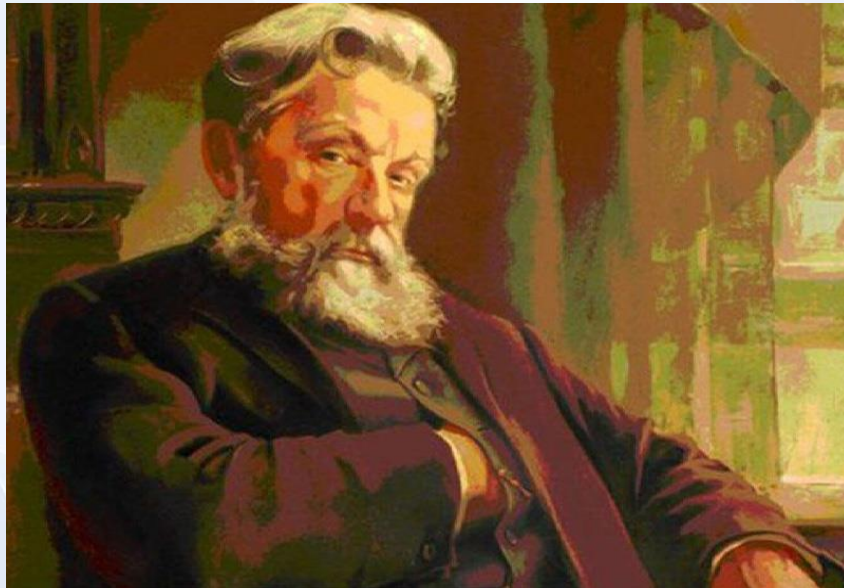
Не маючи системної освіти, вона всебічно ерудована, обдарована поетично. В 60-ті роки починається її листування з Олександром Герценом. Стосовно безправ'я жінок. В одному з номерів “Колокола” з'являється її стаття, вперше в світі підписана псевдонімом “Українка”.

В 1862 році Христина Данилівна одружилася з відомим підприємцем і меценатом Олексієм Кириловичем Алчевським, і молода родина переїхала до Харкова.

Олексій Кирилович був непересічною людиною, і залишив помітний слід в історії і культурі України. Він був засновником Харківського акціонерного Торговельного (1868) та першого в Росії іпотечного Земельного (1891) банків. Зробив величезний вклад в економіку, розвиваючи гірничо-металургійну галузь та створивши першу промислово-фінансову групу. Всіляко підтримував культурно-національний рух, очолював Харківське просвітницьке товариство “Громада”.

За фінансової та моральної підтримки чоловіка Христина Алчевська створює недільну безкоштовну приватну жіночу школу – першу в Росії і третю в світі. Аби мати право викладання, Христина Данилівна здає державні іспити.

В перші роки навчання проходить в садибі Алчевських. Дуже скоро їхня домівка перетворюється на осередок культури, де збираються прогресивні представники харківської громади, лунає українське слово, відбуваються концерти.

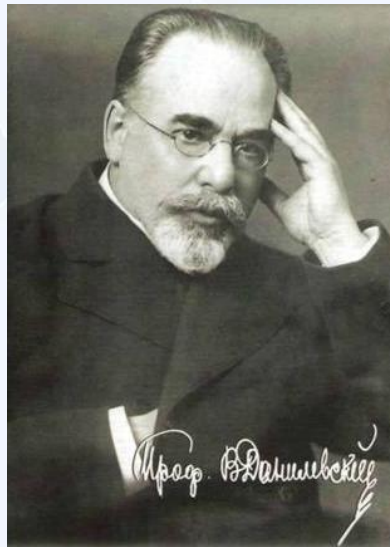
В 1870 р. Алчевська домагається офіційного статусу своєї школи, і дуже скоро вона стає зразком для закладів такого типу. Навчання перш за все передбачало пояснювальне читання та бесіди з використанням наочності, для чого були створені велика бібліотека і музей наочних експонатів.

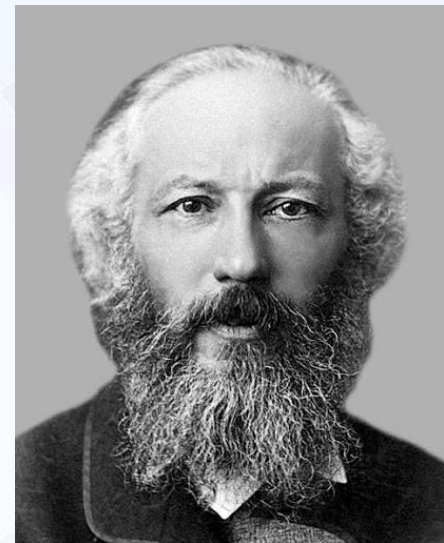
До викладання в школі були залучені видатні харківські науковці.

Д.І.Багалій
історик

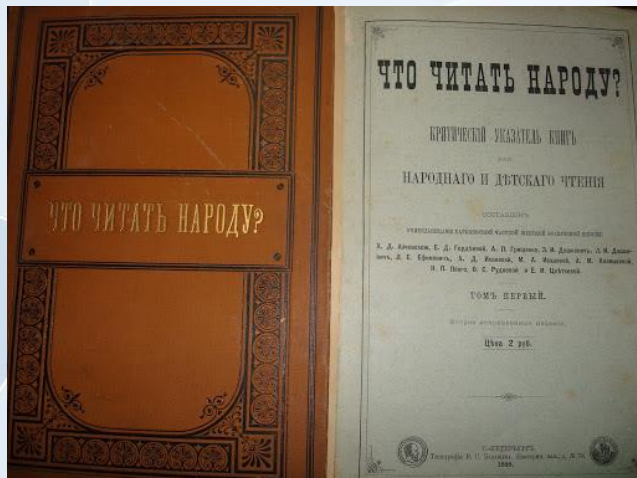

В.Я.Данилевський
фізіолог

М.М.Бекетов
хімік

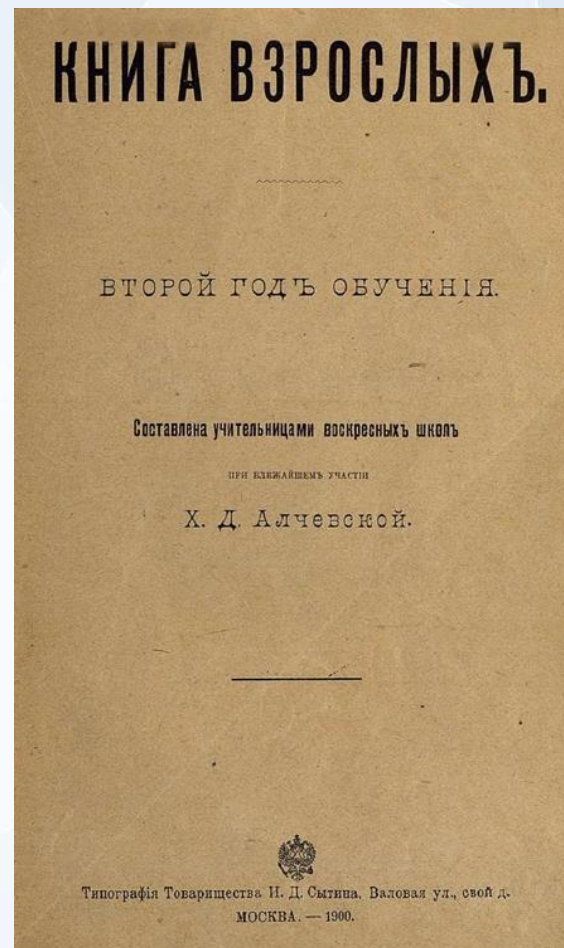
Надзвичайно важливим в просвітницькій діяльності Х.Д.Алчевської було вивчення та систематизація читацьких інтересів і запитів. На їх основі виник безпрецедентний тритомний критико-бібліографічний покажчик “Что читать народу?” (1881-1906). В ньому пропагувались твори не лише російських авторів, а й Т.Шевченка, Марко Вовчка, І. Нечуй-Левицького, Лесі Українки та ін. Перші два томи покажчика отримали головний приз на Паризькій світовій виставці 1889 року, а Христину Данилівну обрали віце-президентом Міжнародної ліги освіти.

В 1896 р. Харківська недільна жіноча школа нарешті отримала власний будинок, спроектований О.М.Бекетовим на гроші родини Алчевських. За роки існування (до 1919 р.) тут безкоштовно працювали понад 100 вчителів та навчалися 17 тисяч учнів.

У 90-ті роки XIX ст.
узагальненням досвіду
педагогів школи Алчевської став
навчальний посібник «Книга
взрослых» в 3-х томах, що
протягом 1899-1917 років
витримав 40 перевидань.

Крім педагогічної діяльності Христина Данилівна Алчевська долучилася до заснування разом с професором Харківського університета М.М.Бекетовим Харківського Товариства поширення в народі грамотності (1869) та створення Першої безоплатної народної бібліотеки-читальні (1886).

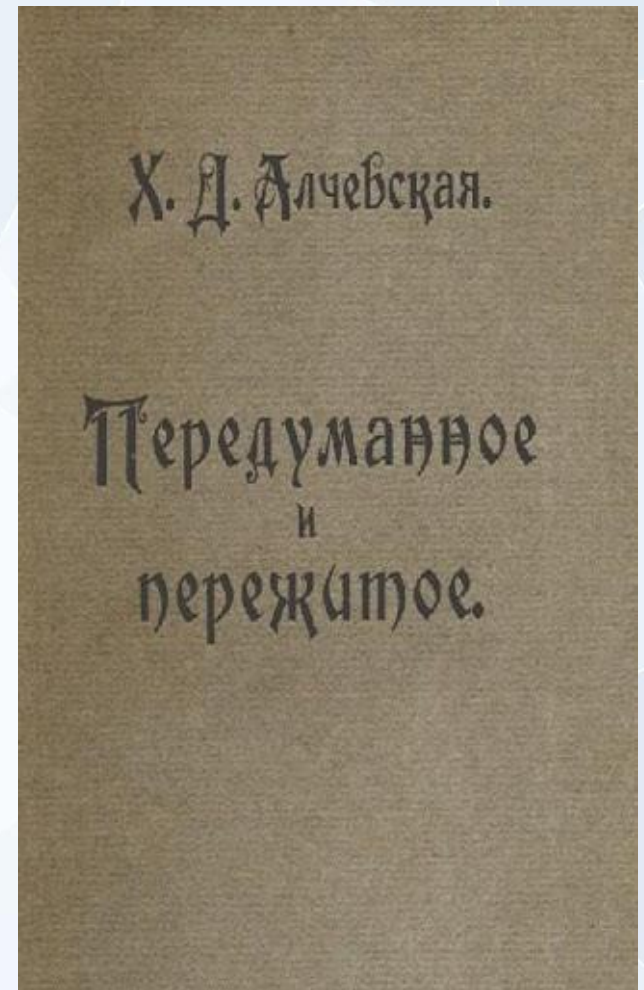

В 1899 р. до 85-річчя від народження Т.Г.Шевченка на території садиби Алчевських було встановлено перший в світі (!) пам'ятник Кобзареві роботи скульптора В. Беклемішева.

В 1912 році з нагоди 50-річчя педагогічної діяльності Х.Д. Алчевської вийшла друком книга «Передуманное и пережитое», що містила статті та щоденникові записи ювілярки, які відтворювали весь її життєвий шлях.

Померла Х. Д. Алчевська 15 серпня 1920 року.

Родина Алчевських подарувала світові і Україні видатного оперного співака Івана Алчевського, не менш знаного в світі вокального педагога-методиста, композитора та літературного критика Григорія Алчевського, чудову поетесу та перекладачку Христину Алчевську.

Пишаємось та пам'ятаємо з вдячністю!

Ідея:

Грищенко Т.Б. – директора НБ ХНУРЕ

Автор презентації:

Естон С.С. – зав. сектором НБ ХНУРЕ

*Ілюстративний матеріал запозичений із загальнодоступних
ресурсів інтернету, що не містять вказівок на авторів цих
матеріалів і будь-яких обмежень*